

vergadering **C149**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 21 februari 2024

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het offline halen van de energieprestatiedatabank – 887 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over Mijn VerbouwBegeleiding – 1020 (2023-2024)	5
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opzegvergoeding voor vaste energiecontracten – 1068 (2023-2024)	8

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het offline halen van de energieprestatiedatabank – 887 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): De vraag werd ingediend op 11 januari, dus dat is al even geleden. Enkele maanden geleden, op woensdag 29 november 2023 diende ik een vraag in in deze commissie over de openbaarmaking van energieprestatiecertificaten (EPC's) en de daarmee gepaarde bedenkingen rond privacy. De databank kon namelijk door iedereen geraadpleegd worden om zo informatie te kunnen vinden over zowel residentiële als niet-residentiële gebouwen. Dit systeem baarde mij en anderen zorgen, want het creëerde enkele netelige privacy-kwesties. Dergelijke databanken kunnen namelijk misbruikt worden voor commerciële doeleinden, zoals in het verleden reeds gebleken is door bijvoorbeeld de activiteiten van Cambridge Analytica, een databedrijf dat gegevens van sociale media misbruikte voor commerciële doeleinden.

Die bezorgdheden werden gedeeld door enkele privacyexperten. De Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) stelde in haar advies van 19 december 2018 dat energieprestatiedata vaak als unieke dataset koppelbaar zijn aan een natuurlijke persoon. Indien de beschikbare data in combinatie met andere elementen kunnen leiden tot unieke identificatie van een persoon, dan zou volgens Maxime Korber, advocaat en specialist huurrecht en privacy, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing zijn. Dat wil zeggen dat persoonsgegevens enkel mogen worden verwerkt voor een gerechtvaardigd doel, op basis van een correcte rechtsgrond en indien de verwerking proportioneel is. Maxime Korber stelde dan ook dat het openbaar maken van EPC-gegevens allicht niet proportioneel is in verhouding tot het beoogde doel.

Minister, u stelde dat het openbaar maken van het EPC geen unicum is binnen de Europese Unie. Denemarken en Nederland beschikken namelijk ook over een dergelijke openbare databank. Tevens zou de 'zoek een EPC'-pagina zodanig gebouwd zijn dat enkel handmatige, punctuele opzoeken mogelijk zijn, waardoor zoekrobots niet zouden kunnen worden gebruikt om op een grote schaal data te downloaden. Het gevaar voor malafide effecten zoals commerciële doeleinden, zou dus volgens u nihil zijn.

Toch haalde u eind december de online tool weer offline wegens "perverse neven-effecten waardoor de informatie niet gebruikt zou worden voor de juiste doeleinden en publiek misbruikt zou worden als statussymbool, wat het niet is". Ook maakte u zich plots zorgen dat deze maatregel voor een hellend vlak zou zorgen "waarbij steeds meer informatie publiek gedeeld zou worden".

Hoe komt het dat u de tool, die u eind november in deze commissie tegenover mij verdedigde, eind december toch offline haalde? Welke nieuwe informatie is aan het licht gekomen? Hoeveel heeft deze tool gekost vanaf de ontwikkeling tot aan het offline halen ervan? Welke kosten werden nog gemaakt in december? Waren er verschillen tussen uw systeem en de systemen in Denemarken en Nederland? Ligen er alternatieven op tafel of blijft het hierbij en zal deze tool offline blijven?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: U hebt deze vraag inderdaad in november gesteld. Er waren toen in deze commissie een aantal bezorgdheden daaromtrent. De bezorgdheid ging vooral over het feit dat dat misschien voor ongewenste effecten kan

zorgen. De bedoeling van zo'n tool en het actief openbaar maken ervan is volgens mij wel nobel omdat het doel is om burgers, bedrijven en organisaties te sensibiliseren en te informeren over het energielabel en om kopers en huurders in staat te stellen te controleren of de gegevens die in de advertentie vermeld staan of die ze krijgen, correct zijn.

In Nederland kun je eveneens op adres een EPC zoeken. In Denemarken kan iedereen een eigendomsdatabas rapport aanvragen voor eender welk adres, mits betaling van iets meer dan 9 euro of 70 Deense kroon per aangevraagd rapport. Het systeem bestaat dus al, maar naar aanleiding van de verschillende vragen en de bezorgdheden in de commissie, heb ik zelf achteraf gezegd, in overleg met mijn administratie, dat we die tool mogelijk intern kunnen gebruiken. De kostprijs voor de bouw van deze tool was 20.000 euro. Er is dan beslist dat eigenaars die een EPC willen aanvragen, dat kunnen doen. Op dit moment bekijken we hoe we die tool verder nog intern kunnen gebruiken. Op dit moment liggen er geen alternatieven op tafel.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik vind dit toch wel straf. Toen ik die vraag stelde, was er volgens u niets aan de hand en toch wordt niet veel later die tool, om de redenen die ik heb aangehaald, offline gehaald. U zegt dat het doel nobel was, maar dat is vaak het geval, ook als het gaat over uw beleid. Het doel is wel nobel, maar er zijn allerlei problemen met het middel daartoe. De weg naar de hel is geplaveid met nobele doelen en doelstellingen, zo is het al te vaak.

Ik kan enerzijds tevreden zijn met uw voortschrijdend inzicht, maar anderzijds heeft het 20.000 euro gekost. U geeft aan dat u dat intern verder gaat gebruiken. Kunt u toelichten wat dat concreet betekent en zo verduidelijken of die 20.000 euro nog enig nut heeft?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik sluit graag zelf kort aan. Collega Van Rooy heeft daarover in het verleden inderdaad al vragen gesteld. Het heeft een kostenplaatje en er zijn zeker redenen waarom u het offline hebt gehaald, maar in het kader van vastgoedtransacties is dat zeker een zeer nuttige tool. Misschien moet er bekeken worden op welke manier dat geld van de belastingbetaler nuttig wordt geïnvesteerd, geen verloren investering is en of de tool nog van nut kan zijn bij transacties in het kader van andere nuttige doeleinden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Van Rooy, ik denk dat het parlement zo werkt. Naar aanleiding van vragen die hier worden gesteld, ga ik in gesprek met mijn administratie. Ik denk dus dat u blij mag zijn dat ik iemand ben die het gesprek aangaat en bij terechte bezorgdheden durft bijsturen. Het is inderdaad niet de bedoeling dat mensen hun EPC beginnen te vergelijken met anderen. Zoals collega De Vroe zegt, blijft het een interessant instrument. Zo kunnen verschillende beroepsgroepen dat aanvragen in het kader van bodemattesten, mits een kleine betaling bij de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

De tool is er nu en als je die vergelijkt met andere apps of tools van de overheid, is de kostprijs nog redelijk. Er is veel vraag vanuit verschillende beroepsgroepen die met renovaties bezig zijn om informatie te kunnen opvragen. We gaan bekijken hoe we dat op een deftige manier kunnen implementeren, om zo het instrument te gebruiken waarvoor het dient.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik ben uiteraard altijd blij met voortschrijdend inzicht. Ik kan alleen maar hopen dat dat voortschrijdend inzicht zich ook bij u zal doorzetten over datgene waar het hier eigenlijk over gaat, namelijk die EPC-score of energieprestatielabel dat op zich een farce is en eigenlijk een theoretisch gegeven dat vaak niets te maken heeft met de realiteit van een woning. Wij hebben dat al een aantal keer bij u aangekaart. Dat zou dus eigenlijk volledig op de schop moeten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over Mijn VerbouwBegeleiding – 1020 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Een jaar geleden hadden we in deze commissie ook al een gedachtewisseling over de burenpremie die omgevormd zou worden naar Mijn VerbouwBegeleiding. Ik had daarover een vraag om uitleg gesteld waarover we met z'n allen constructief hebben nagedacht. We hebben ook de timing nader bekeken. De bezorgdheid was dat die omschakeling plaatsvond op het moment dat de energiehuizen overbevraagd waren.

Mijn VerbouwBegeleiding zou eerst van start gaan eind 2023, maar dat werd bijgesteld naar april 2024. Ik heb begrepen dat ook die nieuwe datum niet meer haalbaar is. U hebt hier ook naar verwezen tijdens de budgetbesprekingen in november, maar er zijn daarover nog heel wat onduidelijkheden. De energiehuizen en de actoren die daarmee samenwerken, zoals de coöperatieven, zitten met de handen in het haar omdat er nog te veel onduidelijkheid is.

Wat is de stand van zaken voor Mijn VerbouwBegeleiding? Is het nog steeds de bedoeling om Mijn VerbouwBegeleiding op korte termijn van start te laten gaan, en wanneer dan? Hoe zorgt u ervoor dat vooral de meest kwetsbare gezinnen van deze begeleiding kunnen genieten?

Hoe verloopt het overleg met de energiehuizen? Is dat overleg verdergezet omtrent de voorziene wijzigingen? Voor Mijn VerbouwBegeleiding voorziet het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) een exclusieve taak voor de energiehuizen, uitgevoerd door internen en externen. Bij de burenpremie werd dit volledige proces opgenomen door Fluvijs en nu lijkt het alsof de energiehuizen dit volledig moeten overnemen. Hebt u daarvoor extra middelen voorzien om die bijkomende capaciteit in de praktijk te realiseren?

Er is ook veel onduidelijkheid over de aansprakelijkheid en de kwaliteitsborging van het werk dat door derden wordt uitgevoerd. Is dat ook een opdracht voor de energiehuizen? Worden er ook hier extra middelen voor de energiehuizen voorzien zodat ze die bijkomende taken kunnen opnemen?

Voor appartementen heeft het VEKA het masterplan voor appartementen met minstens vijftien wooneenheden in de markt gezet, met renovatiebegeleiding door de energiehuizen, maar de inhoud van die begeleiding lijkt ook hier nog onduidelijk. Ondertussen werden er wel tientallen aanvragen voor een masterplan ingediend. Wanneer komt er duidelijkheid over de inhoud van de begeleiding? Heel veel mensen in steden wonen in zo'n appartement, en de realiteit is dat vooral daarop moet worden ingezet.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het loopt inderdaad een beetje vertraging op. Dat ligt, voor alle duidelijkheid, niet aan ons. U weet dat dat platform dient om het mensen gemakkelijker te maken en eventuele drempels weg te nemen. De gegevens zijn verspreid en moeten opgehaald worden uit federale databanken, waaronder ook de inkomensgegevens, de databank van de FOD Financiën.

Daar moeten ook protocollen voor worden opgesteld, en helaas is dit land zeer complex. Zoals u weet, ben ik voor een onafhankelijk Vlaanderen, maar zolang dat niet het geval is, moeten we dergelijke protocollen maken, wat langer dan een half jaar duurt. Daardoor halen we april 2024 niet, hoewel we daar tijdig aan begonnen zijn. Dit heeft echt te maken met de complexiteit in dit land, waarvan ik hoop dat dat in juni gedaan is.

Mijn bedoeling is om dat zo snel mogelijk van start te laten gaan, wellicht in het najaar, afhankelijk van die protocollen. De datum zal vastgelegd worden in een ministerieel besluit, maar wij mikken op het najaar.

Mijn VerbouwBegeleiding is specifiek gericht op midden- en lagere inkomens. Het gaat hier om begeleiding bij de uitvoering van een of meerdere energiebesparende investeringen. De vergoeding voor de energiehuizen varieert met het ambitieniveau van de renovatie.

Om de doelgroep te informeren over het aanbod wordt de komende periode, in nauw overleg met de energiehuizen, een communicatieplan uitgewerkt, waarbij maximaal rekening wordt gehouden met de noden van de doelgroep, de doorverwijzers, dus vooral OCMW's als het gaat over kwetsbare gezinnen en de energiehuizen zelf.

Wij hebben een vrij goed contact met de energiehuizen. In het voorjaar van 2023 vond in het kader van de uitwerking van de regelgeving meermaals overleg met de energiehuizen plaats. Op basis daarvan werd het eerste inhoudelijk voorstel voor Mijn VerbouwBegeleiding op verschillende punten drastisch bijgesteld. In functie van de verdere operationalisering van Mijn VerbouwBegeleiding organiseerde het VEKA vanaf september 2023 een periodiek overleg met een ruime selectie van energiehuizen. Midden januari 2024 volgde nog een uitgebreid overleg met alle energiehuizen, waarbij het VEKA luisterde naar de vragen en verwachtingen van de energiehuizen. Het VEKA gaat de komende twee maanden gezamenlijk met een vertegenwoordiging van energiehuizen antwoorden formuleren op een aantal openstaande vragen.

Voor deze extra taken heb ik een bijkomend budget voorzien tot eind 2026. Het totale budget dat ik hiervoor reserveerde, bedraagt 16,8 miljoen euro. Ik wil erop wijzen dat er nog nooit zo'n hoge verhoging is geweest van de werkingsmiddelen van die energiehuizen.

Dit aspect wordt de komende periode mee bekeken in het overleg tussen het VEKA en de energiehuizen. Gelet op het feit dat de maatregelen eerder resultaatgericht zijn, bepaalt de regelgeving geen verplicht takenpakket voor de uitvoering van Mijn VerbouwBegeleiding. Elk energiehuis kan dit dus zelf invullen. Enkel trajecten die leiden tot effectieve uitvoering van energiebesparende investeringen, worden vergoed. Ik wacht het resultaat van het overleg af om te bekijken hoe we omgaan met kwaliteitsborging en aansprakelijkheid.

In het kader van het raamakkoord voor de financiële ondersteuning voor de opmaak van een renovatiemasterplan zijn 63 aanvragen goedgekeurd. De opmaak van dat renovatiemasterplan kan gerust zonder de renovatiebegeleiding door de energiehuizen die u vermeldt.

Deze coaching is een bijkomende dienstverlening vanuit de energiehuizen waarvoor in de regelgeving wel een duidelijk inhoudelijk takenpakket is bepaald. De focus ligt op het informeren en adviseren van de vereniging van mede-eigenaars (VME) over energiebesparing en het opmaken van zo'n renovatiemasterplan.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoorden. Ik ben blij dat er midden januari, het moment waarop ik mijn vraag schreef, een overleg is geweest. Ik zal mij ook nog informeren of de vragen die toen zijn gesteld, op een goede manier beantwoord werden. Het is goed dat dat overleg blijft plaatsvinden, want het heeft wat impact op de energiehuizen.

Ik wil nog heel specifiek een bijkomende vraag stellen rond de kwetsbare doelgroepen. Ik heb begrepen dat in de nieuwe Mijn VerbouwBegeleiding elk gezin een inkomenscheck zal moeten doen om te controleren of het in aanmerking komt voor het gratis renovatieadvies. Als dat succesvol is, dan ontvangt de aanvrager een attest waarmee die naar het energiehuis kan stappen om zo'n aanvraag op te starten. Dat betekent dat die inkomenscheck gebruikt wordt als triagemiddel en dat als je daar rood licht krijgt, die stap naar het energiehuis niet meer wordt gezet, terwijl energiehuizen nog veel andere vormen van begeleiding en ondersteuning aanbieden. Het is dus zo dat we niet alleen de mensen die aan die inkomenscheck voldoen, richting de energiehuizen en vooral richting renoveren moeten krijgen.

Het tweede probleem is dat dat ook betekent dat ook de gezinnen zelf de online tools zoals itsme en de eID moeten gebruiken terwijl dat, zeker bij de meest kwetsbare doelgroepen, vaak ook heel moeilijk is. Ik herinner me de bespreking met de ombudsman Energie, die het digitaal worden van Mijn VerbouwPremie als problematisch omschreef omdat veel mensen uit de boot vallen. Ondanks de meest kwetsbare doelgroep voegen we nog meer drempels toe.

Als je het zelf via itsme moet aanvragen, hoe kunnen de OCMW's en de energiehuizen dan zelf proactief doelgroepen gaan bereiken? Want in dat geval moeten ze zelf al die gegevens bij hebben. Ik heb van energiehuizen gehoord dat dat vaak problematisch is omdat mensen dan aan het loket komen en daar te horen krijgen dat ze moeten inloggen via itsme terwijl ze dat niet hebben of de code van hun identiteitskaart niet kennen waardoor ze terug naar het gemeentehuis moeten gaan. Daardoor is er veel uitval. Die digitale drempels zorgen dus voor extra moeilijkheden, terwijl die Mijn VerbouwBegeleiding voor de meest kwetsbare groepen zou moeten dienen.

Mijn vraag is dus of daar nog in bijgestuurd kan worden en dat zo open mogelijk te trekken. Laat ons vooral Mijn VerbouwPremie niet te veel trechters om te vermijden dat er op voorhand te veel mensen afvallen omdat ze de stap naar het energiehuis niet zetten omdat ze niet voldoen aan de inkomenscheck of omdat ze geen gebruik kunnen maken van de online tools.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil meegeven dat we proberen om zo veel mogelijk drempels weg te nemen. Het inloggen op het digitaal platform of nagaan of ze voldoen aan de voorwaarden kan ook via het energiehuis zelf. Het energiehuis helpt dus de meest kwetsbare mensen die dat zelf niet kunnen. Op die manier is uw bezorgdheid weggewerkt.

De mensen moeten niet alles zelf doen. Als men digitaal niet helemaal mee is, dan worden ze nog altijd geholpen door het energiehuis.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik heb vernomen van de energiehuizen zelf dat het echt problematisch is omdat mensen daar arriveren, itsme niet op hun smartphone hebben staan of de pincode van hun identiteitskaart niet kennen. Veel mensen gebruiken dat nu eenmaal niet elk jaar. Dat blijft een drempel, terwijl het net de bedoeling is om die drempels weg te nemen en meer mensen te begeleiden. Het blijft zo dat we een gigantische sprong moeten maken om die energierenovaties te realiseren. We moeten dan geen extra drempels invoeren, maar die wel wegnemen en niet op voorhand triëren wie er wel of niet naar het energiehuis gaat. We moeten echt inzetten op die maximale toegang tot renovatiebegeleiding. Dat gebeurt vandaag veel te weinig, en zeker voor mensen met een laag inkomen. We maken de renovatiegolf nog steeds niet waar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opzegvergoeding voor vaste energiecontracten – 1068 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik kom net van de commissie Sport, waar alles peis en vree was, een en al harmonie.

Minister Zuhail Demir: Hier is het altijd rock-'n-roll!

Robrecht Bothuyne (cd&v): Rock-'n-roll over vaste energiecontracten. De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) stelt in zijn memorandum voor om opnieuw opzegtermijnen of opzegvergoedingen voor vaste contracten te introduceren om zo een betere prijszetting voor de consumenten te creëren. Ze doen dit vanuit de vaststelling dat het prijsverschil tussen variabele en vaste contracten in Vlaanderen momenteel heel groot is.

Op het moment van het schrijven van de vraag bedraagt het goedkoopste variabele energiecontract voor zowel gas als elektriciteit samen ongeveer 2200 euro per jaar. Het meest voordelige vaste energiecontract bedraagt ongeveer 2600 euro per jaar, wat 400 euro duurder is dan het variabele alternatief. Toch geven veel Vlaamse huishoudens blijkbaar de voorkeur aan contracten met vaste energieprijzen, en zijn ze bereid deze 'gemoedsrustpremie' te betalen, maar die loopt dus wel op. Momenteel heeft ongeveer 80 procent van de huishoudens een variabel energiecontract, terwijl 20 procent een vast contract heeft. Deze verhouding was voor de energiecrisis omgekeerd.

Het prijsverschil tussen vaste en variabele contracten vindt volgens de VREG zijn oorsprong in het feit dat huishoudelijke afnemers wettelijk vrij zijn om van leverancier te veranderen wanneer ze maar willen. Ik ken ook mensen die dat effectief elke maand doen. Ze hoeven daarbij geen rekening te houden met de vorm of de duur van het contract tussen hen en de leverancier. Dit verhoogt de kost voor de energieleveranciers, aangezien zij rekening moeten houden met vroegtijdige beëindigingen.

Door opzegvergoedingen opnieuw mogelijk te maken, wil de VREG meer zekerheid bieden aan energieleveranciers en het risico op vroegtijdige beëindigingen beperken. De Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG) ondersteunt dit voorstel en erkent dat het kan leiden tot goedkopere vaste energiecontracten. Hoeveel goedkoper was niet meteen duidelijk, maar men verwees naar Nederland, waar de vaste contracten goedkoper zijn dan de variabele. FEBEG zou ook openstaan voor het vinden van een eerlijke opzegvergoeding voor klanten.

Consumentenorganisatie Testaankoop blijft echter voorzichtig, waarbij ze aandringt op garanties voor lagere prijzen, het in ruil verbieden van de huidige vaste vergoedingen en een geleidelijke verlaging van opzegvergoedingen, afhankelijk van de duur van het contract.

Minister, ik heb de volgende vragen. Volgt u de redenering dat het prijsverschil tussen vaste en variabele contracten te verklaren is door het verbod op de opzegvergoeding? Vindt u dat de opzegvergoeding opnieuw zou moeten worden ingevoerd, zoals de VREG voorstelt? Wat is er volgens u nodig om te kunnen garanderen dat de prijzen ook effectief zullen zakken bij de herinvoering van de opzegvergoeding? Hoe staat u tegenover de voorstellen van Testaankoop? Hebt u hierover al overleg gepleegd met de sector? Zult u deze problematiek aankaarten bij uw federale collega?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Wat dat laatste betreft: ik weet het. Als we binnenkort in een onafhankelijk Vlaanderen leven, dan zal dat allemaal beter georganiseerd zijn en moeten we niet meer bij het federale niveau smeken om een protocol of wat dan ook. Dat geheel terzijde. Dat is een persoonlijk standpunt.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Het confederalisme is al passé.

Minister Zuhail Demir: Zoals u weet, ben ik voor een onafhankelijk Vlaanderen. Dat is voor tijdens of na de verkiezingen.

Vaste contracten zijn gemiddeld duurder dan variabele contracten, omdat de leverancier uiteraard prijsstabiliteit moet bieden aan klanten met een vaste prijs, hetgeen een risico vormt voor de leverancier indien prijzen onverwacht stijgen. Door een hogere prijs te vragen bij een vast contract wil de leverancier zich indekken tegen dit risico.

Het prijsverschil tussen variabele en vaste energietarieven is in België echter relatief groot. Dit is volgens sectorfederatie FEBEG te wijten aan twee factoren. De prijsvolatiliteit en marktrisico's blijven relatief hoog en onvoorspelbaar. Daarnaast kan het contract voortijdig opgezegd worden door de klant, maar kan het niet voortijdig opgezegd worden door de leverancier als hij ziet dat hij geld verliest bij stijgende prijzen.

Het feit dat er in België dus geen opzegvergoeding betaald moet worden bij het opzeggen van een vast contract draagt wellicht bij aan het prijsverschil tussen variabele en vaste contracten. Het invoeren van een opzegvergoeding zou dus tot lagere prijzen kunnen leiden voor vaste contracten. Dit is geen zekerheid. Dergelijke opzegvergoedingen zullen met zekerheid wel betaald moeten worden door mensen die overstappen van de ene naar de andere leverancier. Anderzijds zorgt het ontbreken van een dergelijke opzegvergoeding ervoor dat het eenvoudig is om over te stappen van de ene naar de andere leverancier. Je zult misschien de ene groep blij en de andere groep kwaad maken. Dat is nooit goed als je iets invoert met goede bedoelingen.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dat zou bij de onafhankelijkheid van Vlaanderen ook het geval kunnen zijn.

Minister Zuhail Demir: De bespreking over de herinvoering van een opzegvergoeding bij vaste contracten is gepland bij de omzetting van de herziene Elektriciteitsrichtlijn. Verwachting is dat deze richtlijn in april in het Europees Publicatieblad zal staan. Dat is een geschikt moment om alles wat met de elektriciteitsmarkt te maken heeft, als geheel te bekijken en te evalueren.

Er is immers ook een erg complexe bevoegdheidsverdeling op dit vlak, waarbij op dit moment niet eenduidig gezegd kan worden wie op welke manier de maatregel kan invoeren. Gelet op de vele bevoegdheidsdiscussies binnen Energie is het best om dit samen met de andere niveaus te bekijken en te bespreken. Je hebt natuurlijk ook Consumentenzaken die daar mee aan tafel zal zitten. Ik denk dat we dat niet roekeloos moeten gaan doen, maar dat we in het kader van die herziene Elektriciteitsrichtlijn alles in zijn geheel moeten bekijken en dan met alle niveaus uitklaren hoe of wat.

Indien vergoedingen voor het veranderen van leverancier zouden worden aangerekend, stelt de Europese Elektriciteitsrichtlijn dat deze vergoedingen duidelijk aan de afnemer moeten worden meegedeeld voordat het contract wordt aangegaan en dat dergelijke vergoedingen evenredig moeten zijn en niet meer mogen bedragen dan het rechtstreekse economische verlies dat de leverancier lijdt als gevolg van de burger die zijn contract opzegt en dat de bewijslast voor het rechtstreekse economische verlies bij de leverancier ligt. Dat zijn de uitgangspunten in de richtlijn. Uiteraard zal dit allemaal zeer goed gemonitord moeten worden door de regulerende instanties. In een goed werkende markt zou de concurrentie er echter toe moeten leiden dat prijzen zullen zakken.

De aanbevelingen van Testaankoop pleiten onder meer voor een garantie op lagere prijzen. Aangezien energieprijzen door de markt bepaald worden, kunnen dergelijke garanties uiteraard juridisch niet opgelegd worden. Maar deze aanbevelingen zullen meegenomen worden bij de omzetting van de herziene Elektriciteitsrichtlijn en de besprekingen hierover.

In het kader van besprekingen en de evaluatie van de noodleveranciersregeling is dit punt met de sector besproken. De sector gaf hierbij aan dat het ontbreken van een opzegvergoeding bij vaste contracten leidt tot hogere risico's voor de leveranciers. Dus wij zijn in overleg.

Dit onderwerp maakt inderdaad deel uit van het vrolijke intra-Belgisch overleg binnen ENOVER.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Vrolijk is goed, minister. Ik vind het bewonderenswaardig hoezeer uw pleidooi voor samenwerkingsfederalisme in dit kader zal leiden tot harmonie, zoals daarnet al aangekondigd. We kijken daarnaar uit.

Er is iets dat nog belangrijker is. Aangezien u zelf de timing van april naar voren schuift, zal het nog deze legislatuur zijn dat minstens dat overleg zou moeten opstarten om een aantal zaken duidelijk te maken. Het is een dilemma. Zoals u zelf zegt: als we het ene invoeren, zullen we andere mensen misschien weer minder gelukkig maken.

Keuzevrijheid lijkt mij heel belangrijk. Als er een systeem wordt ingevoerd, moet men kunnen kiezen voor een contract met of zonder opzegvergoeding. En als er een contract wordt geïntroduceerd met een opzegvergoeding of met een opzegtermijn – want daarover hebben we het niet gehad, maar ook dat is eventueel een optie – moet er effectief een garantie zijn dat men een lagere prijs hanteert en dat een opzegvergoeding bijvoorbeeld alleen maar mogelijk is als men een prijszetting hanteert die 10 procent lager is dan andere contracten die men aanbiedt.

Het feit dat het in Nederland anders kan en anders gaat, in een gelijkaardige markt als de onze, bewijst toch dat we een aantal zaken moeten bekijken. Zeker het prijsverschil van gemiddeld 400 euro per aansluitingspunt per jaar tussen vast en variabel is op dit moment vrij groot, wetende dat 80 procent van de markt momenteel variabele contracten zijn. Het is belangrijk om te sector te monitoren.

De sector van leveranciers heeft het moeilijk gehad, maar het is niet de bedoeling dat men zich hier nu rijk kan rekenen door de zogezegde onzekerheid die in de markt wordt geïntroduceerd. Een versterkte monitoring van de winsten die hiermee worden gerealiseerd, is misschien wel nuttig en nodig om het debat in april te voeden.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Collega's, het al dan niet opnieuw invoeren van de opzegvergoeding is inderdaad een dilemma. Blijkbaar komen de twee energieregulators daarin ook niet overeen. De Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) heeft immers de visie dat het op dit moment nog niet opportuun is om dat weer in te voeren, omdat het dan hogere prijzen zou veroorzaken, en het eerste dat Testaankoop aanhaalt, is net dat dat niet de bedoeling kan zijn.

Ik ben het ook absoluut eens met de twee andere voorwaarden die Testaankoop daaraan koppelt en waarnaar ook collega Bothuyne verwijst. Als we de opzegvergoedingen introduceren, moet er ook worden gekeken naar de vaste kosten. Dan moeten die weer worden verlaagd. Je kunt niet én-én doen, want dan komt de consument er bekaaid af.

Het is ook van belang om die opzegvergoeding gradueel in de tijd te laten dalen. Als je dan in de laatste twee maanden vaststelt dat het wel heel hard aan het oplopen is, hoef je niet de hele opzegvergoeding van de twaalf maanden te betalen, maar enkel voor de laatste twee maanden. We moeten daarnaar kijken, zodat we niet terug naar af gaan om gewoon de vaste contracten te kunnen stimuleren.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil nog een beschouwing meegeven. De oplossing is niet eenduidig. Ik stel vast dat de variabele prijzen voor de residentiële markt, of laten we zeggen voor de laagspanningscontracten, niet zo hard fluctueren als de industriële prijzen. De grootverbruikers kunnen werkelijk dag op dag een andere prijs hebben, terwijl dat bij particulieren eerder een gemiddelde is per kwartaal. Dat gemiddelde per kwartaal wordt telkens herrekend, en dat wordt dan doorgerekend in de eindafrekening.

Wat hebben we moeten vaststellen tijdens de vorige energiecrisis? De energiecrisis heeft niet zo lang geduurd, ongeveer een jaar. Daardoor hebben mensen met een variabel contract weliswaar ongeveer drie tot vier kwartalen een verhoging gezien, maar dan hebben ze met een zekere vertraging een verlaging zien aankomen. Vaste contracten zijn de facto altijd duurder, puur als je kijkt naar de commerciële markt. Of het nu gaat over energie of iets anders: een leverancier die zich moet indekken voor twaalf maanden, houdt rekening met mogelijke risico's. Als de markt zeer volatiel is, zet hij dat risico hoger, want voor hem is dat een verzekeringspremie. Stel je voor dat je morgen aan de brave uitbaters van je tankstation vraagt of ze gedurende de komende twintig maanden een vaste prijs kunnen garanderen voor je benzine, dan zullen ze jou een hogere prijs aanrekenen, omdat ze het risico moeten incalculeren. Die prijs zal hoger zijn dan mocht je gewoon aan de dagprijs tanken en achteraf evalueren. Dat is nu eenmaal de marktwerving.

Ik vind het nogal moeilijk om dan de vergelijking door te trekken en dat hier ook te doen. Wat die opzegvergoeding betreft: je kunt niet van twee walletjes eten. Als de opzegvergoeding plausibel zou zijn, moet je dat ook in de contractprijs zien.

Mensen vragen mij vaak of ze een variabel dan wel een vast contract moeten nemen. Ik krijg die vraag bijna elke dag. Ik zeg dan eerlijk dat ik al mijn hele leven een variabel contract heb. Ben ik daar het beste mee af? Ik denk van wel. Heb ik op een bepaald moment veel betaald? Ja, maar ik betaal nu ook weinig. En iemand

die toevallig een jaar geleden een vast contract heeft afgesloten, zit nu met een vrij duur vast contract.

Het is een zeer moeilijke discussie. Het is zoals collega Bothuyne het zegt: je moet de mensen de vrijheid geven. Ben je bereid om voor twee jaren te tekenen bij de leverancier en dan een opzegvergoeding te betalen, dan ga je een goedkopere prijs krijgen. Ben je niet bereid om een opzegvergoeding te betalen, dan zul je misschien een duurdere prijs krijgen. We moeten ervoor zorgen dat die vrijheid blijft bestaan en vooral dat het zeer duidelijk wordt gecommuniceerd. We moeten de leveranciers ertoe verplichten om het zeer duidelijk te communiceren aan de klant, zodat die weet waar hij aan toe is. Heb ik een vast contract met of zonder opzegvergoeding? Heb ik een variabel contract? Wat zijn daarvan de gevolgen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Over de Vlaamse onafhankelijkheid is minder eensgezindheid, maar over de nood aan een vrije energiemarkt, vrije keuze en transparantie lijken de violen meer gelijkgestemd. Het is evident dat, zoals collega Gryffroy het mooi heeft gedeut, als je naar de bank gaat voor een mooie woninglening, je ook kunt kiezen tussen een vaste of variabele rentevoet. Dat gaat over de risicoberekening.

We hebben gezien dat energieleveranciers die veel vaste contracten hadden verkocht aan hun klanten tijdens de energiecrisis, nu in de problemen komen omdat ze die goedkope prijzen moeten doorrekenen, maar dat is een ander verhaal.

De essentie voor de consument is om zijn contract zo transparant mogelijk te kunnen begrijpen. Het is dus verdedigbaar dat er tegenover een vast contract een zekere verbrekingsvergoeding staat. Ik heb iedereen hier horen zeggen dat het niet de bedoeling is dat de consumenten aan cherrypicking kunnen doen en de leveranciers uiteindelijk failliet gaan. We vergeten soms dat zij geen grote marges hebben.

In ons land hebben wij voldoende instrumenten om erover te waken dat de hoogte van die verbrekingsvergoedingen in verhouding zijn en er vermeden kan worden dat iemand in een soort wurgcontract terechtkomt dat bijna onmogelijk opgezegd kan worden. Dat is eerder consumentenrecht, maar ik heb begrepen dat ook de regulator er mee op toekijkt dat dit niet het geval is. Ik heb nog geen melding gekregen dat dat het geval is, dus volgens mij zit dat wel snor.

Als we ons zorgen maken over een zo betaalbaar mogelijk energieprij, dan is volgens mij de leverancier maar een heel kleine schakel in de keten en speelt vooral de productie een belangrijke rol. Daarover is het een en ander in beweging. Zo zijn er kerncentrales verlengd, wordt er ook door u fors geïnvesteerd om hernieuwbare energie op te tuigen en het verbruik van mensen te verlagen. Dat zijn allemaal zeer wenselijke evoluties. Meer duurzame productie en simpele vergunningen zoals Ventilus zijn de beste garantie om het aanbod groot genoeg te houden zodat de prijs accuraat blijft en reflecteert wat de kosten van dergelijke diensten zijn.

Samengevat zijn wij dus geen tegenstander van een verbrekingsvergoeding zolang die in verhouding staat tot het contract en niet tot wurgcontracten leidt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb verschillende standpunten gehoord. Ik denk dat er geen bijkomende vragen zijn. Zoals ik heb gezegd, is mijn ervaring dat als we iets invoeren, we ervan uitgaan dat daar niet te veel voor wordt gevraagd. Achteraf blijkt die verbrekingsvergoeding toch hoger dan wat wij voor ogen hadden. Ik geef toe dat ik er zelf nog niet uit ben en ik wil niet vooruitlopen op de gesprekken die er zijn.

Ik heb vier jaar de eer gehad om het energiebeleid in dit land te mogen doen, waar ik heel vrolijk over ben. Ik heb één ding geleerd, namelijk dat je, zeker bij Energie, niet zomaar iets mag invoeren en dat je goed moet nadenken over wat of hoe, omdat het meestal verregaande gevolgen heeft voor lange tijd. Dus hier gaan we eerst toch eens heel goed over nadenken. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Nadenken is altijd goed, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.